

Bruselj, 30. junij 2026
(OR. en)

11345/26

ESE 2

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2026) 325 final

Zadeva: POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
Letno poročilo za leto 2025: dvajseto letno poročilo o izvajanju pomoči
Unije v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne
27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za
spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2026) 325 final.

Priloga: COM(2026) 325 final

Bruselj, 30.6.2026
COM(2026) 325 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Letno poročilo za leto 2025: dvajseto letno poročilo o izvajanju pomoči Unije v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Letno poročilo za leto 2025: dvajseto letno poročilo o izvajanju pomoči Unije v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

1. UVOD

Uredba Sveta (ES) št. 389/2006¹ (uredba o pomoči) je podlaga za zagotavljanje pomoči turški skupnosti na Cipru, v skladu s katero se zahteva letno poročanje Evropskemu parlamentu in Svetu. Program pomoči za turško skupnost na Cipru je namenjen olajšanju ponovne združitve Cipra s spodbujanjem gospodarskega razvoja te skupnosti, pri čemer je posebna pozornost namenjena: (i) gospodarskemu povezovanju otoka, (ii) izboljšanju stikov in vzpostavljanju povezav med obema skupnostma in z EU ter (iii) pripravam za izvajanje pravnega reda EU po rešitvi ciprskega vprašanja.

2. NAČRTOVANJE POMOČI

Med letom 2006 in koncem leta 2025 je bilo dejavnostim v okviru uredbe o pomoči namenjenih 760 670 469,93 EUR. Septembra 2025 je bil letnemu akcijskemu programu za leto 2025 dodeljen znesek v višini 33 721 307,00 EUR². Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 s skupnim proračunom 240 milijonov EUR je določil večletno financiranje programa. Program pomoči je še naprej izredne in prehodne narave. Njegov namen je pripraviti na in po potrebi olajšati popolno uporabo pravnega reda Evropske unije na območjih Republike Ciper, kjer vlada Republike Ciper ne izvaja dejanskega nadzora, po rešitvi ciprskega vprašanja.

V primeru celovite rešitve ciprskega vprašanja bo Svet na podlagi predloga Komisije soglasno odločil o potrebnih prilagoditvah uredbe o pomoči. Poleg tega je v Uredbi Sveta (EU, Euratom) 2020/2093³ predvidena revizija večletnega finančnega okvira v primeru ponovne združitve.

3. MEHANIZMI IZVAJANJA

Program pomoči se izvaja na tistih območjih Republike Ciper, kjer vlada Republike Ciper ne izvaja dejanskega nadzora (v nadaljnjem besedilu: območja, ki niso pod vladnim nadzorom) in kjer se pravni red Evropske unije v skladu s Protokolom 10 Pogodbe o pristopu začasno ne uporablja. Pomoč se izvaja na podlagi neposrednega in posrednega upravljanja.

Komisija program pomoči še naprej izvaja v posebnih političnih, pravnih in diplomatskih razmerah. Odobritev pomoči v skladu z uredbo o pomoči ne pomeni priznavanja nobene oblasti na območjih, na katerih vlada Republike Ciper ne izvaja

¹ Uredba Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru in o spremembah Uredbe Sveta (ES) št. 2667/2000 o Evropski agenciji za obnovo (UL L 65, 7.3.2006, str. 5).

² Izvedbeni sklep Komisije z dne 11. septembra 2025 o sprejetju akcijskega programa za turško skupnost na Cipru za leto 2025 [C(2025) 6117] – [Sklep o programu pomoči za leto 2025 – Evropska komisija](#).

³ Uredba Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 (UL L 433I, 22.12.2020, str. 11).

dejanskega nadzora. Za izvajanje programa so ob spoštovanju načel dobrega finančnega poslovanja potrebne *ad hoc* ureditve. V zvezi s tem se uporabljajo naslednja orodja: (i) podrobno spremljanje pogodb in ciljno usmerjena podpora za upravičence, (ii) spremenjeni plačilni pogoji in (iii) previden pristop k uporabi bančnih garancij. Pomoč vključuje precejšen znesek nepovratnih sredstev, ki za svoje upravljanje terjajo intenzivno porabo virov.

V primeru ponovne združitve in začetka veljavnosti celovite rešitve bo odložitev uporabe pravnega reda Evropske unije v skladu s Protokolom 10 odpravljena. Zato in da bi se olajšalo izvajanje projektov, financiranih v okviru programa pomoči, se mora turška skupnost na Cipru postopno uskladiti s pravnim redom Evropske unije.

Komisija izvaja izbrane projekte prek urada za podporo programa EU na območjih Nikozije, ki niso pod vladnim nadzorom. Predstavništvo Komisije na Cipru organizira tudi srečanja, seminarje in tiskovne konference ter o temah obvešča ciprsko javnost po celotnem otoku, med drugim tudi o temah, povezanih s programom pomoči. Poleg tega informacijska točka EU, ki je financirana v okviru programa pomoči, izvaja številne ukrepe, povezane s komunikacijo in prepoznavnostjo, pri čemer zagotavlja informacije o politikah EU, prednostnih nalogah in ukrepih v podporo turški skupnosti na Cipru, obenem pa spodbuja evropsko kulturo.

4. IZVAJANJE V OBDOBJU POROČANJA

4.1. Splošni pregled

Komisija nadaljuje izvajanje uredbe o pomoči s splošnim ciljem podpreti ponovno združitve.

V obdobju poročanja je še naprej podpirala ključne pobude. Med temi so: (i) program štipendij EU za turško skupnost na Cipru, (ii) program izobraževanja za mir za srednješolce v sodelovanju z mrežo United World Colleges, (iii) podpora ukrepom za krepitev zaupanja pod okriljem zadevnih voditeljev obeh skupnosti, kot so odbor za pogrešane osebe na Cipru, tehnični odbor za kulturno dediščino in tehnični odbori obeh skupnosti, ter (iv) pobude za spodbujanje in omogočanje trgovine prek zelene črte.

Podpora družbeno-gospodarskemu razvoju skupnosti ostaja bistvena značilnost programa.

Za nadgradnjo standardov v ključnih gospodarskih sektorjih s projekti, namenjenimi zasebnemu sektorju in živilskim dejavnostim, je bila zagotovljena prilagojena pomoč. Veliko truda je bilo vložena v izboljšanje zdravja živali in varnosti hrane v turški skupnosti na Cipru, kar koristi celotnemu otoku in EU.

Komisija si je še naprej prizadevala pomagati turški skupnosti na Cipru pri izpolnjevanju standardov EU, določenih z ukrepoma, sprejetima leta 2021, pri čemer je ime „Χαλλούμι“ („Halloumi“/„Hellim“) registrirala kot zaščiteno označbo porekla (ZOP) in določila pogoje za trgovino s tem proizvodom prek zelene črte. Komisija se je še naprej sestajala tudi z neformalno delovno skupino za „Halloumi/Hellim“, ki združuje deležnike iz obeh ciprskih skupnosti.

Leta 2025 so se začeli pomembni infrastrukturni projekti, ki jih financira EU. Ti so vključevali: (i) razširitev linearnega parka Pedieos/Kanlidere v severni del Cipra, (ii) razširitev mejnega prehoda Agios Dometios/Metehan, (iii) namestitve fotovoltaičnih panelov v čistilni napravi za odpadne vode Mia Milia/Haspolat,

(iv) zamenjava kanalizacijskih cevi cevovoda Trunk 1 in (v) polaganje povratnega cevovoda za očiščeno vodo.

Zmogljivosti upravičencev za učinkovito izvajanje pravnega reda Evropske Unije v primeru celovite rešitve vprašanja so še vedno zelo pomanjkljive. Vendar je turška skupnost na Cipru glede usklajevanja s pravnim redom Evropske unije še naprej napredovala na številnih področjih, kot so varnost proizvodov, preprečevanje pranja denarja, izobraževanje, statistika in okolje, ter stalno izražala zanimanje za delo v dodatnih sektorjih in na dodatnih področjih.

Ob koncu leta sta se v okviru programa pomoči izvajali 102 pogodbi.

4.2. Napredek pri doseganju ciljev

Splošni cilj programa pomoči je olajšati ponovno združitev Cipra, in sicer s spodbujanjem gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru. Posebna pozornost je namenjena: (i) gospodarskemu povezovanju otoka, (ii) izboljšanju stikov med obema skupnostma in z EU ter (iii) pripravam na prevzem pravnega reda Evropske unije.

Dejavnosti, ki so se v letu 2025 izvajale v okviru posameznih ciljev uredbe o pomoči, so opisane v nadaljevanju.

4.2.1. Cilj 1: spodbujanje družbenega in gospodarskega razvoja

Komisija je še naprej spodbujala in podpirala gospodarsko povezovanje in razvoj turške skupnosti na Cipru. Okrepila je svojo dolgoletno zavezanost povečanju konkurenčnosti in inovacij turškega zasebnega sektorja na Cipru, pri čemer priznava, da so mala in srednja podjetja hrbtenica lokalne gospodarske dejavnosti. Od začetka programa pomoči je EU za razvoj zasebnega sektorja dodelila več kot 2 554 nepovratnih sredstev v skupni vrednosti več kot 27 milijonov EUR.

Komisija je leta 2024 začela novo pobudo za podporo inovacijam in večji konkurenčnosti turških podjetij na Cipru. Od takrat so bila v okviru programa *eunite*, ki se izvaja z družbo Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 45 podjetjem, ki trgujejo prek zelene črte ali si za to prizadevajo, dodeljena nepovratna sredstva v skupni vrednosti skoraj 2 milijona EUR, kar jim je omogočilo uskladitev s standardi EU. Poleg nepovratne pomoči je bilo v okviru programa *eunite* izvedenih 14 usposabljanj, vključno z delavnicami o predpisih EU na področju varnosti proizvodov in hrane, ki se jih je udeležilo 338 udeležencev, ter 13 dogodkov za vključevanje, na katerih se je 356 udeležencev povežalo z mentorji, sodelavci in strokovnjaki. 32 podjetij je prejelo podporo pri pripravi prilagojenih načrtov za inovacije, 16 podjetnikov pa je prejelo individualno mentorstvo. Natečaj *Startups4Peace 2025* je dodatno prispeval k sodelovanju med skupnostma, pri čemer je mentorstvo, intenzivna usposabljanja in zagonska sredstva prejelo 10 zagonskih podjetij (štiri grška podjetja na Cipru in šest turških podjetij na Cipru). Podpora turškim podjetjem na Cipru je bila dopolnjena s širšimi prizadevanji za uvedbo lokalnih pravnih besedil o varnosti proizvodov, usklajenih s standardi EU, ter sistema nadzora trga, usklajenega z EU, in kontrol, ki temeljijo na tveganju, za lokalno proizvedeno blago v turški skupnosti na Cipru.

Komisija je nadaljevala tudi partnerstvo s Svetovno banko za podporo gospodarskemu zblizovanju na Cipru. Svetovna banka je zagotavljala makroekonomska poročila, podpirala trgovino in poslovno okolje ter prispevala k izboljšanju statističnih podatkov. Leta 2025 sta bili pripravljene dve ključni poročili o oceni kakovostne infrastrukture v turški skupnosti na Cipru in mobilnosti delovne sile; ti bosta skupaj s

časovnim načrtoma izvajanja dokončani leta 2026. Trajnostne naložbe EU v gospodarski razvoj in zблиževanje pomagajo preoblikovati poslovno okolje in posamezna podjetja, z njimi pa se polagajo tudi temelji za bolj dinamičen in odpornejši turški zasebni sektor na Cipru, ki je skladen s standardi EU in pripravljen izkoristiti priložnosti enotnega trga EU.

Shema EU za zaščiteno označbo porekla (ZOP) za Halloumi/Hellim obeh skupnosti se je izvajala tudi v letu 2025. Ko bo v celoti vzpostavljena, bo lahko tudi turškim proizvajalcem proizvoda Halloumi/Hellim na Cipru prinesla znatne gospodarske koristi. Do leta 2025 so certifikat ZOP pridobili štirje turški proizvajalci in 24 turških kmetij na Cipru. Začetek inšpekcijskih pregledov na področju zdravja živali in varnosti hrane na območjih, ki niso pod nadzorom vlade, se je precej zamaknil, ker je bil prenos pooblastil na družbo Bureau Veritas za več kot eno leto preložen, in sicer do konca marca 2026. To je negativno vplivalo na sodelovanje turških deležnikov na Cipru v shemi ZOP in na zmožnost spremljanja zdravstvenega stanja živali v turški skupnosti na Cipru. Komisija je skozi vse leto sodelovala z organi Republike Ciper, da bi odpravila te zamude.

Dosežen je bil napredek pri dolgoletnih prizadevanjih za okrepitev upravljanja varnosti hrane in zdravja živali, usklajenega z EU, ter kmetijstva in razvoja podeželja v turški skupnosti na Cipru. Leta 2025 je bil prvič uveden program vzreje ovc in koz, sistem znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) v turški skupnosti na Cipru pa je temu ključnemu gospodarskemu sektorju prinesel nove priložnosti. Dolgoročna pomoč EU je bila ključna za pomoč turški skupnosti na Cipru pri hitri izvedbi nujnih ukrepov v odziv na izbruh slinavke in parkljevke decembra 2025. Glede na resnost bolezni in njene gospodarske posledice za ves otok ostaja zagotavljanje dolgoročne podpore EU temu sektorju prednostna naloga.

Komisija je leta 2025 nadaljevala podporo izobraževalnemu sektorju, pri čemer se je osredotočala na poklicno izobraževanje in usposabljanje ter usposabljanje učiteljev. Začel se je nov projekt tehnične pomoči za vzpostavitev naslednjih sistemov v šolah poklicnega izobraževanja: enega za zagotavljanje kakovosti, enega za prenos kreditnih točk in enega za akreditacijo. To temelji na predhodnem obsežnem delu pri reformi poklicnega izobraževanja in usposabljanja in oblikovanju učnih načrtov. Projekt „Izboljšanje poučevanja in učenja s stalnim strokovnim razvojem in inšpekcijskim mehanizmom“, ki se je zaključil leta 2025, je pozitivno vplival na posodobitev in decentralizacijo usposabljanja učiteljev v skupnosti. Glavni rezultat projekta je bil razvoj več kot 100 modulov na štirih ključnih področjih: učinkovito poučevanje in učenje, vključujoče izobraževanje, varne šole in vodenje šol. Projekt se trenutno izvaja, vendar ostajajo izzivi zaradi premalo razvitih pravnih okvirov, kot je neopredeljena vloga mentorja učiteljev, ki je odgovoren za usposabljanje učiteljev za nove module. Prizadevanja za rešitev tega pravnega izziva ostajajo prednostna naloga v tem sektorju, podpora pa se zagotavlja prek instrumenta za tehnično pomoč in izmenjavo informacij (TAIEX).

Komisija je leta 2025 nadaljevala z zagotavljanjem podpore za spodbujanje trgovine prek zelene črte. Kljub tem prizadevanjem se je trgovina prek zelene črte leta 2025 zmanjšala za 5 % na 14,4 milijona EUR, predvsem zaradi zvišanja cen v turški skupnosti na Cipru. Med letom ni bilo dovoljeno trgovanje prek zelene črte z nobenimi novimi predelanimi živili neživalskega izvora. Poslovna skupnost je pokazala veliko pripravljenost za izboljšanje skladnosti s standardi EU. To je pokazalo vse več poizvedb, naslovljenih na ciprsko točko EU „vse na enem mestu“ za trgovino prek

zelene črte, ki podjetjem in trgovcem, ki se zanimajo za ali so vključeni v trgovino prek zelene črte, zagotavlja znanje, podporo in priložnosti za mreženje. Od začetka pobude leta 2023 je točka EU „vse na enem mestu“ zagotovila prilagojeno podporo več kot 100 trgovcem.

4.2.2. *Cilj 2: razvoj in prestrukturiranje infrastrukture*

Od leta 2006 so bila za izboljšanje infrastrukture v turški skupnosti na Cipru zagotovljena znatna sredstva EU. Leta 2025 je bilo položenih dodatnih 153 kilometrov kanalizacijskih cevi za nadomestitev poškodovanih greznic, ki bi lahko onesnažile podtalnico. Novejše naložbe so vključevale sisteme upravljanja voda in omrežij za odpadne vode, ukrepe za energijsko učinkovitost ter sisteme za merjenje kakovosti zraka in hrupa. Začeli so se tudi enako pomembni infrastrukturni projekti obeh skupnosti, kot sta razširitev mejnih prehodov Agios Dometios/Metehan in obnova linearne parka ob reki Pedieos/Kanlidere.

Strukturni izzivi v zvezi z obratovanjem odlagališča v turški skupnosti na Cipru so se nadaljevali in leta 2025 postali še bolj pereči. Slabo delovanje in upravljanje odlagališč se nista sistematično odpravljala, zaradi česar je bilo odlagališče skoraj povsem polno, to pa je ogrozilo vzdržnost celotnega sistema ravnanja z odpadki v turški skupnosti na Cipru.

Da bi izboljšala in zaščitila okolje, je Komisija še naprej podpirala turško skupnost na Cipru, tako da je dokončala prenovo lokalnega omrežja za spremljanje kakovosti zraka in zmogljivosti za spremljanje voda. Komisija je poleg tega financirala oceno koncentracije težkih kovin v tleh, podtalnici in pridelkih s planote Morfu. Te dejavnosti so bistvene za izboljšanje zmogljivosti lokalnih organov za spremljanje, ocenjevanje in spodbujanje ohranjanja naravnih virov, hkrati pa čim večje zmanjšanje tveganj za zdravje ljudi in biotsko raznovrstnost.

V okviru Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP) se je nadaljevalo izvajanje instrument EU za lokalno infrastrukturo na podlagi tekočih sporazumov o prispevkih s Komisijo v skupni vrednosti več kot 37 milijonov EUR. Instrument za lokalno infrastrukturo podpira pripravo in izvajanje bistvenih infrastrukturnih naložb, kot so: (i) izboljšanje kanalizacijskega sistema na območju Mandres/Hamitköy, (ii) namestitve rezervoarjev za vodo, črpalnih sistemov in sončnih panelov v kraju Lefka/Lefke, (iii) zagotovitev športnih objektov in opreme v več šolah ter (iv) gradnja enote za sprejem greznične gošče za čistilno napravo za odpadne vode Mia Milia/Haspolat.

4.2.3. *Cilj 3: spodbujanje sprave, ukrepi za krepitev zaupanja in podpora civilni družbi*

Možnosti za dialog med obema skupnostma, spravo in krepitev zaupanja so se še naprej zagotavljale s pobudami za krepitev zaupanja pod okriljem Združenih narodov. To vključuje odbor za pogrešane osebe na Cipru in tehnične odbore obeh skupnosti ter delo ciprskega foruma za dialog in organizacij civilne družbe, pa tudi štipendijski program, ki se zagotavlja v partnerstvu z mrežo United World Colleges (UWC).

Leta 2025 je EU odboru za pogrešane osebe na Cipru dodelila 2,6 milijona EUR, pri čemer od leta 2006 ohranja stalno raven podpore ter tako znatno prispeva k vzpostavljanju miru. To pomeni, da je skupni prispevek EU odboru za pogrešane osebe na Cipru dosegel 41,1 milijona EUR. Ta sredstva predstavljajo približno 80 % celotnega operativnega proračuna odbora za pogrešane osebe na Cipru ter krijejo ključne laboratorijske dejavnosti in dejavnosti na terenu. Odbor za pogrešane osebe na Cipru je do konca leta 2025 izkopal posmrtno ostanke 1 714 oseb ter identificiral 1 063

od 2 002 pogrešanih oseb, primere katerih preiskuje. Vendar pa postajajo preiskave primerov in izkopavanja odbora za pogrešane osebe na Cipru z minevanjem časa čedalje kompleksnejše ter zahtevajo trajno financiranje.

Program pomoči je še naprej podpiral 13 tehničnih odborov (organov obeh skupnosti, ustanovljenih pod okriljem Združenih narodov), ki delujejo pod neposrednim vodstvom voditeljev obeh skupnosti. Ti odbori imajo dvojni mandat: omogočanje političnih pogajanj ob hkratnem spodbujanju praktičnega sodelovanja za izboljšanje vsakdanjega življenja obeh skupnosti.

Tehnični odbor za kulturno dediščino od leta 2011 stalno prejema sredstva EU. Ta finančna podpora je spodbujala spravo in sodelovanje med skupnostma z zaščito kulturno pomembnih krajev, vključno z verskimi spomeniki in pokopališči. Tehnični odbor za kulturno dediščino je do konca leta 2025 prejel približno 32,5 milijona EUR sredstev EU, kar je omogočilo ohranitev, strukturno okrepitev, fizično zaščito ali obnovo več kot 200 lokacij na otoku. Da bi se spodbudil interes javnosti, je bila v okviru programa razvita digitalna platforma za virtualne ogledе lokacij ter vzpostavljena pobuda Mladi ambasadorji kulturne dediščine, da bi bili mladi Ciprčani vključeni v ohranjanje in spodbujanje svoje kulturne dediščine.

Program pomoči je preostalim 12 tehničnim odborom zagotovil tudi ciljno usmerjeno pomoč prek namenskega podpornega instrumenta. V obdobju 2023–2025 je osem odborov porabilo 1 milijon EUR za financiranje najrazličnejših pobud, od tehničnega sodelovanja na področju politik (npr. zatiranje škodljivih organizmov) do dogodkov za ozaveščanje skupnosti (npr. fotografska razstava obeh skupnosti). Vpliv teh odborov so omejevali neugodno politično ozračje in operativne omejitve, vendar njihov nadaljnji obstoj kot platforme za sodelovanje ostaja pomemben.

Leta 2025 je program dodatnim devetim grškim dijakom na Cipru in devetim turškim dijakom na Cipru dodelil štipendije, s čimer jim je omogočil vpis na eno od ustanov mreže United World Colleges (UWC). Od začetka je bilo v okviru sheme podprtih 82 izjemnih mladih Ciprčanov pri opravljanju dvoletnega programa za pridobitev mednarodnega maturitetnega spričevala, namen katerega je združevati posameznike v prizadevanju za mir in trajnostno prihodnost.

Pobudo za štipendije so dopolnjevale dejavnosti sodelovanja mladih in kratki tečaji na Cipru, ki so do konca leta 2025 dosegli več kot 450 mladih. Ta prizadevanja so udeležence opolnomočila, da v svojih skupnostih spodbujajo pozitivne družbene spremembe.

Podpora civilni družbi se je v letu 2025 nadaljevala. Projekta Prostor civilne družbe in Skupina za zagotavljanje podpore sta bila uspešno zaključena, decembra 2025 pa se je začel nadaljnji projekt, ki združuje obe storitvi, s proračunom v višini 2,3 milijona EUR. Nadgrajeni prostor civilne družbe bo v naslednjih dveh letih in pol še naprej zagotavljal tehnično pomoč organizacijam civilne družbe za krepitev njihovih zmogljivosti, tudi pri upravljanju sredstev EU in izvajanju dejavnosti, ki se financirajo z njimi. Njegovi cilji vključujejo spodbujanje ugodnega okolja za razvoj civilne družbe ter spodbujanje mreženja in skupnih dejavnosti z grškimi organizacijami civilne družbe na Cipru in drugimi organizacijami civilne družbe v EU. Ob podpori EU so lokalne organizacije civilne družbe uspešno zaključile projekte, ki so na primer obravnavali pravice spolnih manjšin ter spodbujali zaposlovanje invalidov in nekdanjih obsojencev. Komisija je tudi olajšala sodelovanje med grškimi in turškimi organizacijami civilne družbe na Cipru na področju kršitev človekovih pravic, boja proti trgovini z ljudmi, kulture, mladih in družbenega udejstvovanja.

V okviru devete sheme nepovratnih sredstev Ciperska civilna družba v akciji je bilo dodeljenih 16 nepovratnih sredstev v skupni vrednosti 2,22 milijona EUR. Izbrani projekti zajemajo pomembna področja, vključno: (i) z varstvom okolja in trajnostnim razvojem, (ii) s spravo, (iii) s krepitvijo zaupanja in (iv) s spodbujanjem sodelovanja civilne družbe v procesu reševanja ciprskega vprašanja. V okviru drugih ključnih projektov se nadaljuje delo na področju opolnomočenja žensk in podpore žrtvam nasilja na podlagi spola, zagovorništva mladih, pravic do zdravja, pravic živali ter ustvarjanja ugodnega okolja za organizacije civilne družbe.

Leta 2025 je ciprski forum za dialog, ki združuje politične stranke, sindikate, poslovna, poklicna in delodajalska združenja ter organizacije civilne družbe iz obeh skupnosti, s sredstvi EU nadaljeval svoje delo. Forum je organiziral več srečanj svoje politične delovne skupine, ki jo sestavljajo politiki iz večine strank v obeh skupnostih. V okviru teh srečanj je skupina razpravljala s posebnim odposlancem EU za Ciper, Johannesom Hahnom. Delovna skupina foruma za trg dela je predstavila svoj vodnik po trgu dela, trijezičen prosto dostopen vir, ki združuje ključne statistične podatke o zaposlovanju in gospodarstvu iz obeh skupnosti na otoku. Poleg tega so se v okviru platforme za človekove pravice, ki jo financira EU, še naprej izvajale dejavnosti, osredotočene na enakost spolov, boj proti trgovini z ljudmi, pravice beguncev, pravice oseb LGBTI+, svobodo združevanja, izražanja in tiska.

4.2.4. *Cilj 4: približevanje turške skupnosti na Cipru Evropski uniji*

Komisija od leta 2022 sodeluje z Goethejevim inštitutom pri izvajanju programa štipendij EU za turško skupnost na Cipru. V študijskem letu 2024/2025 je bilo turškim študentom na Cipru za študij v državi članici EU dodeljenih skupaj 142 štipendij. Poleg tega je bila pripravljena strategija za alumne, ki alumnom omogoča mreženje, vključevanje in izkoriščanje njihovih spretnosti in priložnosti, hkrati pa povečuje število tistih, ki se kot strokovnjaki vračajo v turško skupnost na Cipru.

Od leta 2007 je bilo študentom dodeljenih 2 418 štipendij, pri čemer je zajetih več kot 100 univerz in 23 držav EU. S temi štipendijami se zagotavlja podpora za: (i) študente v prvem letniku dodiplomskega študija, (ii) diplomante na magistrskih ali doktorskih programih in (iii) raziskovalce in strokovnjake pri nadaljnjem izpopolnjevanju jezikovnih in strokovnih veščin v državah članicah EU.

Informacijsko točko EU upravlja urad za podporo programa EU. Leta 2025 je prek svojih spletnih in nespletnih dejavnosti dosegla visoko raven prepoznavnosti ter povečala ozaveščenost o učinku programa pomoči in vlogi EU v postopku rešitve ciprskega vprašanja. Informacijska točka EU in drugi projekti, ki jih financira EU, so v letu 2025 izvedla več kot 350 dejavnosti komuniciranja in prepoznavnosti, vključno s prvim praznovanjem dneva Evrope obeh skupnosti ki je privabilo približno 5 000 udeležencev. V tem obdobju je bilo pripravljenih približno 30 informativnih pregledov, brošur in avdiovizualnih gradiv. Na podlagi tega intenzivnega sodelovanja je v skupnosti jasno razvidno čedalje večje zanimanje za dodatne informativne dogodke o EU in dejavnosti ozaveščanja v prihodnjem obdobju. To zanimanje odraža stalno povpraševanje turške javnosti na Cipru po dostopnih, zanesljivih in pravočasnih informacijah o EU in podpori, ki jo zagotavlja.

4.2.5. *Cilja 5 in 6: priprava turške skupnosti na Cipru na prevzem in izvajanje pravnega reda Evropske unije*

Za izvajanje ciljev 5 in 6 uredbe o pomoči se uporablja instrument TAIEX. Pomaga pri pripravi turške skupnosti na Cipru na izvajanje pravnega reda Evropske unije, ko

bo ob začetku veljavnosti celovite rešitve za Ciper odpravljena odložitev njegove uporabe.

Instrument TAIEX ostaja pomembno orodje za doseganje ciljev programa pomoči in za podporo trgovini prek zelene črte. Dejavnosti instrumenta TAIEX so se izvajale v 13 sektorjih pravnega reda Evropske unije, da se turška skupnost na Cipru približa standardom in postopkom EU. Skupno je bilo organiziranih 81 strokovnih misij in ena delavnica. Poleg tega so se nadaljevala prizadevanja ustvariti podatkovno zbirko vseh pravnih besedil, pripravljenih s podporo instrumenta TAIEX, da se zagotovi nadaljnja visoka kakovost prevajanja in tolmačenja v turški skupnosti na Cipru.

Podpora trgovini prek zelene črte (na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 866/2004) je ostala najbolj aktivno področje dejavnosti instrumenta TAIEX, ki zahteva veliko virov. Neodvisni strokovnjaki, ki jih je pooblastila Komisija, so izvajali redne fitosanitarne inšpekcijske preglede svežega sadja in zelenjave, rastlinskih proizvodov, krompirja, medu in ribiških plovil, da bi zagotovili izpolnjevanje standardov EU za živila, s katerimi se trguje. Ministrstvo Republike Ciper za zdravje je aprila 2024 izdalo okrožnico, s katero je dovolilo trgovino prek zelene črte za dodatnih šest kategorij predelane hrane, in sicer kavo, limonado, zamrznjeno zelenjavo, zamrznjenim krompirjem, živila, vloženi v kis, in posušenimi listi jute. To število dovoljenih predelanih živil neživalskega izvora poveča na 14. Strokovnjaki TAIEX so zagotavljali izpolnjevanje standardov in doseganje kakovosti na ravni EU s preverjanji skladnosti obratov za predelana živila na območjih, ki niso pod vladnim nadzorom.

4.3. Finančno izvrševanje (pogodbe in plačila)

4.3.1. Sklepanje pogodb

Komisija je v letu 2025 podpisala pravne obveznosti v višini 29,2 milijona EUR.

4.3.2. Plačila

Plačila so v letu 2025 skupaj znašala 38,5 milijona EUR (v letu 2024 pa 40,4 EUR).

4.4. Spremljanje

Komisija je neposredno odgovorna za izvajanje večine projektov (neposredno upravljanje). Raven spremljanja, ki ga izvajajo službe Komisije, je zelo visoka, poteka pa v obliki rednih stikov z izvajalci, obiskov in sestankov na kraju samem ter sestankov usmerjevalnih odborov, kot tudi sodelovanja z lokalnimi koordinatorji financiranja EU. Skupina za zagotavljanje podpore pri nepovratnih sredstvih je Komisiji še naprej zagotavljala tehnično podporo v obliki spremljanja izvajanja pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev, upravičencem pa je pomagala pri uporabi pravil EU o izvajanju pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev, vključno s pravili o sekundarni oddaji naročil.

Poleg tega Komisija izvaja več pogodb v okviru posrednega upravljanja. Izvajalski organi, kot so Program Združenih narodov za razvoj, Svetovna banka, Goethejev inštitut in GIZ, poročajo Komisiji v skladu z ustreznimi sporazumi o prispevkih in upravljanju. Komisija tesno sodeluje pri vsakodnevem nadzoru teh dejavnosti.

4.5. Revizije in kontrole

Revizije projektov, financiranih v okviru programa pomoči, ki jih je Računsko sodišče izvedlo leta 2025, niso privedle do nobenih ugotovitev. Služba Komisije za notranjo revizijo leta 2025 ni revidirala nobenega projekta v okviru programa pomoči.

4.6. Ocena

Leta 2022 je bila objavljena neodvisna ocena programa pomoči za obdobje 2013–2018. Rezultati ocene so bili zadovoljivi. V njej je bilo ugotovljeno, da program ostaja relevanten in da je bil njegov učinek pozitiven. Potrdil je dodano vrednost EU in priznal, da program ohranja perspektivo ponovne združitve. Poudaril je tudi splošno skladnost in učinkovitost programa. Hkrati je bilo v oceni poudarjeno, da program pomoči sam ne more doseči ponovne združitve Cipra, saj odgovornost za to še vedno nosita obe ciprski skupnosti.

Januarja 2026 se je začela neodvisna ocena programa pomoči za obdobje 2019–2024. Rezultat ocene naj bi bil objavljen leta 2027.

4.7. Informiranje, obveščanje javnosti in prepoznavnost

Na splošno je bilo leta 2025 izvedenih več kot 350 dejavnosti za prepoznavnost in komuniciranje, da bi se predstavil prispevek EU k razvoju turške skupnosti na Cipru in postopku reševanja ciprskega vprašanja.

4.8. Posvetovanja z vlado Republike Ciper

Organizirana so bila redna srečanja s predstavniki vlade Republike Ciper. Komisija se še naprej zanaša na sodelovanje vlade pri preverjanju lastninskih pravic in olajšanju dela tehničnih odborov obeh skupnosti. Komisija se redno sestaja tudi z ministrstvom za zunanje zadeve in stalnim predstavništvom Republike Ciper pri EU.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Komisija v skladu s cilji uredbe o pomoči še naprej zagotavlja pomoč, da bi olajšala ponovno združitev Cipra, in sicer s spodbujanjem družbenega in gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru in njegovim približevanjem Evropski uniji.

V letu 2025 se je pomoč še naprej osredotočala na področja, ki predstavljajo izzive za prihodnjo skladnost s pravnim redom Evropske unije, hkrati pa je zagotavljala, da se nastajajoče potrebe učinkovito obravnavajo.

Poudarek na ustreznosti, zrelosti, lastništvu in trajnosti projektov je prinesel pozitivne rezultate in bo še naprej usmerjal prihodnje razprave o načrtovanju programov. Nadaljevala se bodo tudi prizadevanja za doseganje večjega in dolgoročnega učinka na prednostnih področjih s strateškimi ukrepi. Komisija je pripravljena, da po potrebi uporabi vire, vključno z viri v okviru programa pomoči, v podporo pogajanjem za rešitev ciprskega vprašanja pod okriljem ZN in nadaljnjim razvojem v zvezi s tem postopkom.